

CO2 RAPPORTAGE 2025

HAARSMA GROEP

CO2 prestatieladder niveau 5 (versie 3.1)

Opgesteld door:	Dhr. S.H. Faber – mei 2026
Beoordeeld door:	Dhr. J. Witsenboer
Versie:	2.0

Inhoudsopgave

Inleiding	2
A Inzicht	5
1.1 Scopes	5
1.2 Organisatorische grens	5
1.3 Emissie-inventaris (3.A.1).....	6
1.3.1 Emissie-inventaris scope 1 en 2.....	6
1.3.2 Emissie-inventaris scope 2.....	7
1.3.3 Emissie-inventaris scope 3.....	8
1.3.4 CO ₂ footprint rapportage 2025.....	8
1.3.5 Meetonnauwkeurigheden	8
1.3.6 Energiebeoordeling (analyse CO ₂ footprint t.o.v. het referentiejaar 2017).....	9
1.3.6 Projecten met gunningsvoordeel	10
B CO ₂ -reductie	11
2.1 Beleidsverklaring van directie.....	11
2.2 Overzicht reductiedoelstellingen	11
2.3 Voortgang reductiedoelstellingen	12
Scope 1-doelstelling: 10% reductie per euro omzet	12
Scope 2-doelstelling: 82% reductie per euro omzet	13
2.4 Conclusie reductiedoelstellingen.....	13
<i>Kunststoffen/ PVC</i>	14
Waarom zijn de doelstellingen wel of niet behaald?	14
Voorstel nieuwe doelstellingen 2026–2030	15
<i>Voorgestelde hoofddoelstelling 2030</i>	15
Scope 1-doelstelling 2026–2030	15
Scope 2-doelstelling 2026–2030	15
2.5 Energiemanagement actieplan	16
C Transparantie (communicatieplan)	19
3.1 Inleiding.....	19
3.2 Het doel van communiceren.....	19
3.3 Aanpak en middelen	20
3.4 Projecten met gunningsvoordeel.....	22
D Participatie	23
4.1 Initiatieven op het gebied van CO ₂	23
4.2 Budget	23

Inleiding

CO₂-Prestatieladder

De CO₂-Prestatieladder is een duurzaamheidsinstrument met als doel de CO₂-reductie in organisaties substantieel te verhogen. Het gaat hierbij om reductie binnen de bedrijfsvoering, in projecten en in de keten. Dit kunnen organisaties bereiken door nieuwe vormen van samenwerking en innovatie in de gehele keten. Het gaat bij de CO₂-Prestatieladder om energiebesparing, CO₂-reductie in de keten, en het gebruik van duurzame energie. Op dit moment maakt de Haarsma Groep gebruik van het handboek van de CO₂-Prestatieladder 3.1 (versie 22 juni 2020).

SKAO

De SKAO (Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen) is schema-eigenaar en schemabeheerder van de CO₂-Prestatieladder. De SKAO is verantwoordelijk voor de doorontwikkeling van deze norm.

Haarsma Groep en CO₂

De Haarsma Groep is een bedrijf gevestigd in Tjerkwerd en voornamelijk werkzaam in het noorden van Nederland. Het is een aannemingsmaatschappij met meerdere specialisaties in huis, waardoor gerichte diensten of complexe projecten kunnen worden gerealiseerd in de grond-, weg-, water- en betonbouw. Elke werkmaatschappij binnen de groep heeft zijn eigen expertise en discipline, die afzonderlijk kan worden ingezet, maar ook complementair. Haarsma wordt onder andere ingeschakeld voor het ontwikkelen, coördineren en realiseren van civieltechnische projecten, het bouw- en woonrijp maken van diverse locaties, het uitvoeren van sloop- en saneringswerkzaamheden en het leveren van ophoog- en industriezand.

In juni 2013 heeft de Haarsma Groep het certificaat gekregen voor niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder. De directeur heeft in 2020 aangegeven dat de Haarsma Groep zich wil certificeren voor niveau 5 van de CO₂-Prestatieladder. In 2021 is dit behaald, het certificaat is geldig tot juni 2027.

Duurzaamheid en het milieu zijn belangrijke items voor de bedrijfsvoering van de Haarsma Groep. Vanuit deze gedachte is voor het jaar 2025 een CO₂-footprint gemaakt conform Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1 (juni 2020), NEN-EN-ISO 14064-1 (februari 2019) en NEN-EN-ISO 50001 (augustus 2018). Volgens dit zogenaamde Green House Gas protocol (GHG) is van de eigen bedrijfsactiviteiten de totale CO₂-emissie vastgesteld, die bovendien heeft het geleid tot inzicht in de veroorzakers.

De ladder geeft inzicht in de mate waarin een bedrijf actief werk maakt van CO₂-reductie. Hoe hoger op de ladder, hoe hoger de fictieve korting op de inschrijfprijs bij EMVI-aanbestedingen.

Invalshoeken CO₂-Prestatieladder

Bij het beoordelen van de CO₂-prestatie wordt vanuit vier invalshoeken gekeken:

- A. Inzicht (inclusief energiebeoordeling)
- B. CO₂-reductie
- C. Transparantie (Communicatie intern en extern)
- D. Participatie (initiatieven op het gebied van CO₂-reductie)

Korte toelichting op de invalshoeken

Invalshoek A stimuleert organisaties om de eigen CO₂-uitstoot en die in de keten te kennen. Haarsma Groep realiseert dit door continue verbetering in de diepgang, reikwijdte en efficiëntie van inzicht en de kwaliteit van de emissie-inventaris.

Invalshoek B zorgt voor reductie voor het terugdringen van energieverbruik en CO₂-uitstoot. Haarsma Groep realiseert continue verbetering van de efficiëntie van maatregelen, in het vaststellen en behalen van doelen en het aantonen van voortgang op doelstellingen en maatregelen.

Invalshoek C stimuleert transparantie en de creatieve betrokkenheid van de medewerkers. Haarsma Groep realiseert continue verbetering in de diepgang en verspreiding van de communicatie en in het verwerken van inbreng van de interne en externe belanghebbenden.

Invalshoek D stimuleert participatie en samenwerking, in het delen van eigen kennis en daar waar mogelijk gebruikmaken van kennis die elders is ontwikkeld. Haarsma Groep realiseert continue verbetering in het selecteren van nuttige initiatieven en het toepassen van de kennis in de organisatie.

ISO 14064-1 (2019)

De in dit rapport opgeschreven emissie inventaris is een verantwoording van onderdeel 3.A.1 uit de CO₂-Prestatieladder, te weten: “het bedrijf beschikt over een uitgewerkte emissie inventaris voor haar scope 1 en 2 CO₂-emissies conform ISO 14064-1”. In dit rapport wordt de CO₂-voetafdruk gerapporteerd volgens § 9 van deze norm. In de inhoudsopgave is een verwijzingstabel opgenomen, die aangeeft in welke hoofdstukken van dit rapport de te rapporteren aspecten van de ISO 14064-1 norm staan.

Deze CO₂ inventarisatie is opgesteld overeenkomstig de eisen uit ISO 14064-1 (2019), paragraaf 9:

ISO 14064-1	GHG-report content	Beschrijving	Uitleg/ toelichting
9.3.1	A	Reporting organization	Haarsma Groep
9.3.1	B	Person responsible	Dhr. T. Haarsma
9.3.1	C	Reporting period	01-01-2025 t/m 31-12-2025
5.1 en 9.3.1	D	Organizational boundaries	Haarsma Groep (Haarsma Infra & Milieu BV; Haarsma Transport BV; Haarsma Materieel Beheer BV; HaKaWe; Haarsma Groen, grond & infra; Wegen Bouw Recycling B.V.)
9.3.1	E	Reporting boundaries to define significant emissions	Niet van toepassing
5.2.2 en 9.3.1	F	Direct GHG emissions	2105 ton CO ₂ -uitstoot over 2025
9.3.1 en Annex D	G	Biogenic CO ₂ emissions and removals separately in tonnes of CO ₂	Niet van toepassing
5.2.2 en 9.3.1	H	GHG removals in tonnes of CO ₂	Niet van toepassing
5.2.3 en 9.3.1	I	Exclusion of sources or sinks	Afgewerkte olie, hydrauliek olie, propaan en smeerolie is niet meegenomen in de scope. De uitstoot van deze oliën en propaan is te verwaarlozen
5.2.4 en 9.3.1	J	Indirect GHG emissions	10 ton CO ₂ -uitstoot over 2025

6.4.1 en 9.3.1	K	Base year	2017 voor scope 1 en 2 2020 voor scope 3
6.4.1 en 9.3.1	L	Changes or recalculations	Er zijn geen aanpassingen geweest ten opzichte van het basisjaar
6.2 en 9.3.1	M	Quantification approaches	Dit staat benoemd in hoofdstuk 3 van dit verslag
6.2 en 9.3.1	N	Changes to quantification approaches previously used	Niet van toepassing
6.2 en 9.3.1	O	GHG emission or removal factors used	De conversiefactoren van www.co2emissiefactoren.nl zijn gebruikt
8.3 en 9.3.1	P	Uncertainties of the GHG emissions and removals data per category	Niet van toepassing
8.3 en 9.3.1	Q	Uncertainties	Er worden gegevens gebruikt van de bedrijfsapp, dit kan in beperkte mate afwijken van de werkelijke uitstootgegevens door het niet volledig of onvolledig invullen van de gegevens. Er is gekozen om de werkelijke brandstofoverzichten te gebruiken.
9.3.1	R	Statement in accordance with ISO 14064	Opgenomen in dit energie auditverslag
9.3.1	S	Verification of the GHG inventory	Alleen intern geverifieerd, niet door een certificerende instantie
9.3.1	T	The GWP values used in the calculation and their source	Hiervoor is het IPCC-verslag voor gebruikt.

Dit rapport beschrijft vanuit de vier invalshoeken de CO₂-prestatie over het jaar 2024 van de Haarsma Groep.

In het kader van certificering van de Haarsma groep op de CO₂-Prestatieladder heeft een energiebeoordeling plaatsgevonden. Deze beoordeling betreft een inventarisatie van alle energiestromen en de mogelijkheden tot reductie hierin. De energiebeoordeling is uitgevoerd conform de richtlijnen in NEN-EN 50001 en is te vinden in hoofdstuk A 1.3.6.

Voor het in kaart brengen van de CO₂-footprint is de volgende projectgroep (stuurcyclus) opgesteld:

Naam	Functie
T. Haarsma	Directeur
S.H. Faber	HR & KAM medewerker
W. Poelstra	Chef-monteur

A Inzicht

1.1 Scopes

De CO₂-footprint geeft een beeld van de totale CO₂-uitstoot van ons bedrijf. De Haarsma Groep valt in de categorie Klein Bedrijf.

Deze rapportage heeft betrekking op de scope 1, 2 en 3 emissies betreffende het jaar 2025, zoals gedefinieerd in de CO₂-Prestatieladder van SKAO.

- Scope 1 (directe emissies): emissies door de eigen organisatie, zoals emissies door verbruik van brandstoffen voor verwarming, gasverbruik, materieel en het eigen wagenpark.
- Scope 2 (indirecte emissies): emissies ten gevolge van het gebruik van elektriciteit, zakelijk verkeer met privéauto's en vliegverkeer.
- Scope 3 (overige indirecte emissies): productie van ingekochte materialen (upstream) en het gebruik van het door de organisatie aangeboden/ verkochte werk, project, dienst of levering (downstream).

1.2 Organisatorische grens

Het Green House Gas - protocol (hierna GHG) geeft twee methoden voor het bepalen van de organisatorische grens zodat deze voldoet aan bovenstaande voorwaarde: de financial control approach en de operational control approach (vrij vertaald: gebaseerd op de omzet of op het operationele vlak van het bedrijf). In dit geval zijn de grenzen bepaald op grond van het operationele vlak van het bedrijf.

Het CO₂-certificaat staat geregistreerd op Haarsma Tjerkwerd Holding B.V. (KvK.01031116). Onder de Holding vallen de onderstaande werkmaatschappijen (met bijbehorende KvK nummers):

Naam werkmaatschappij	Kamer van Koophandel nummer
Haarsma Infra & Milieu B.V.	01073092
Haarsma Transport B.V.	01048776
Haarsma Materieel Beheer B.V.	01098589
HAKAWE B.V.	01059333
Haarsma Groen, Grond & Infra B.V.	66942306
Wegen Bouw Recycling B.V.	01079503

De bovengenoemde werkmaatschappijen en Holding zijn gevestigd aan de Waltaweg 6 te Tjerkwerd. De WBR is gevestigd aan de Edisonstraat 25 te Franeker. In 2025 zijn er geen wijzigingen geweest in de boundary.

De footprint van 2017 is gedefinieerd als het referentiejaar en wordt als basis gehanteerd voor het vergelijk met de volgende jaren. Voor scope 3 is een doelstelling opgesteld met 2020 als referentiejaar.

1.3 Emissie-inventaris (3.A.1)

1.3.1 Emissie-inventaris scope 1 en 2

Voor de emissie-inventaris van scope 1 is de CO₂-uitstoot in 2025 gebaseerd op 6 energiestromen en voor scope 2 op 4 energiestromen. In deze paragraaf is beschreven op welke wijze dit is berekend.

De energiestromen in 2025 voor scope 1 bestaan uit

Diesel BO; diesel B7; HVO 100 diesel; diesel B7 (tankpas); benzine E10 (tankpas) en aardgas.

De energiestromen in 2025 voor scope 2 bestaan uit

Ingekochte groene stroom; opgewekte elektriciteit (zonnepanelen); terug geleverde elektriciteit aan het net; elektriciteit groen projecten en elektriciteit grijs projecten.

In 2025 is er **geen** gebruik gemaakt van zakelijke vliegreizen en ook geen zakelijke reizen met privéauto's.

Ontwikkeling bedrijfsapp

In 2019 is een app ontwikkeld waarin de getankte liters, de urenstand c.q. km-stand, datum en voertuig (kenteken) c.q. machine wordt ingevoerd. Dit levert steeds meer inzicht op in het verbruik van de arbeidsmiddelen. Per 01-01-2020 is het gebruik van deze app verplicht.

De gegevens uit de bedrijfsapp worden gebruikt voor detailanalyse per voertuig of machine, maar vormen niet de primaire bron voor de CO₂-footprint 2025. Voor de formele footprint zijn de brandstofoverzichten van leveranciers leidend, omdat deze aansluiten op de daadwerkelijk geleverde liters. De afwijking tussen appregistratie en leveranciersoverzichten wordt in 2026 onderzocht en teruggebracht door maandelijkse controle op ontbrekende of foutieve registraties.

Materieel:

Er is een onderverdeling gemaakt in het materieel om meer inzicht te krijgen wie de grootverbruikers zijn, dit is inzichtelijk via de bedrijfsapp. In de footprint is gebruik gemaakt van de overzichten van de leveranciers en is er een onderverdeling gemaakt in de getankte liters.

Toelichting materieel extern scope 1

De footprint van 2025 is op een andere manier vastgesteld dan voorgaande jaren, de huidige footprint geeft een duidelijk beeld van de werkelijke energiestromen. Er is gebruik gemaakt van brandstofoverzichten van de leveranciers en tankpassen.

Vrachtwagens/ groot materieel:

De vrachtwagens en het groot materieel blijven de grootverbruikers binnen de Haarsma Groep. De vrachtwagens rijden 2,9 km met 1 liter brandstof. Dit verbruik komt neer op ongeveer 25 tot 35 liter per 100 kilometer. De organisatie beschikt over 12 vrachtwagens, waarvan 11 Euro 6 zijn en 1 Euro 5. De vrachtwagens hebben in 2025 in totaal 714.437 kilometers afgelegd.

Voor het groot materieel zijn er 37 arbeidsmiddelen ingezet in 2025. 3 arbeidsmiddelen zijn volledig elektrisch (shovel, rupskraan en mini-rupskraan). Daarnaast zijn er nog 2 hybride rupskranen. Voor de komende jaren worden er meer elektrische arbeidsmiddelen ingezet, daar waar het rendabel en productief is.

De grootverbruikers in het groot materieel zijn de rupskranen en de overslagkraan.

Bestel- en personenauto's:

In 2025 zijn er in totaal 46 bedrijfswagens. We hebben de volgende vijf hoofdgroepen personenwagens/bestelbusjes, benzine, diesel, hybride en elektrisch. We beschikken over 35 dieselauto's, 4 benzineauto's, 4 elektrische auto's en 3 hybride auto. Het verbruik (liters) en de km-standen worden door de chauffeurs bijgehouden in onze tankapp.

In 2025 is er 1 bedrijfswagen ingezet met Euro 4, 5 bedrijfswagens met Euro 5, 34 bedrijfswagens met Euro 6 en 4 elektrische bedrijfswagens. Gemiddeld heeft de bedrijfswagen 22.445 kilometer gereden in 2025. 91% van de bedrijfswagens rijdt nog op diesel, ook hier zal de directie de komende jaren investeren in zuinigere bedrijfswagens.

Gasverbruik:

Het gasverbruik in het afgelopen jaar was 4.031 m³, dit was iets meer dan in 2024, toen lag het verbruik op 2.726 m³. De verhoging heeft te maken dat 2025 een iets kouder jaar was, maar ook doordat meer werkplekken zijn gebruikt.

1.3.2 Emissie-inventaris scope 2

Voor de emissie-inventaris van scope 2 is de CO₂-uitstoot voor vijf subgroepen bepaald. In deze paragraaf is beschreven op welke wijze dit is berekend. Tevens is de opbrengst van onze zonnepanelen (geplaatst begin 2019) meegenomen voor de totale scope 2.

Elektriciteitsverbruik kantoor:

De verbruikte hoeveelheid elektriciteit is afgeleid van de energierekening, deze loopt van Januari tot December. De Haarsma Groep heeft in 2025 groene stroom ingekocht bij Essent en Keurmerk Energie. Naast de inkoop van echte groene stroom, worden er 144 zonnepanelen gebruikt om groene stroom op te wekken.

Op de energienota is te herleiden wat ons totaalverbruik is (ingekochte groene stroom) en de verrekening van de terug geleverde zonne-energie.

Opbrengst zonnepanelen en inkoop groene stroom:

De opbrengst van de zonnepanelen kan in een daarvoor speciale app worden bekeken. Daar halen wij ook de totale jaarproductie af. Als je hier de terug geleverde zonne-energie aan het net afhaalt, heb je de zonne-energie die door ons bedrijf meteen gebruikt is.

Er is 27.160 kWh groene stroom ingekocht in 2025, daarnaast is er 43.571 kWh stroom opgewekt via zonnepanelen en 9.394 kWh stroom terug geleverd aan het net.

De organisatie kan voorzien in de eigen energiebehoefte. De verwachting is echter dat het stroomverbruik zal toenemen in de toekomst vanwege een toename van het aantal elektrische arbeidsmiddelen en voertuigen. Hiervoor is met de huidige zonnepanelen nog voldoende capaciteit. Doelstelling blijft om alleen maar groene elektriciteit in te kopen in de toekomst.

Elektriciteit projectlocaties:

In 2025 is op de projecten van Haarsma Groep in totaal 5.748 kWh groene stroom en 20.146 kWh grijze stroom verbruikt. Deze verbruiksgegevens zijn gebaseerd op energienota's en jaarafrekeningen van de betreffende projecten. Op enkele projecten is grijze stroom afgenomen omdat de energieleveranciers uitsluitend Europese groene stroom konden leveren. Voor de CO₂-Prestatieladder telt uitsluitend Nederlandse groene stroom als klimaatneutraal; Europese certificaten (zoals GvO's uit waterkracht) voldoen niet aan de eisen voor CO₂-reductie. Hierdoor is het verbruik op die locaties geregistreerd als grijs. Het doel is om groene stroom in te kopen voor de projecten in de toekomst.

Zakenreizen vliegtuig:

In 2025 zijn geen zakenreizen met het vliegtuig gemaakt en hiermee is geen indirecte uitstoot van CO₂ veroorzaakt.

Zakenreizen privéauto:

In 2025 zijn er geen privéauto's ingezet waarbij de zakelijke kilometers zijn gedeclareerd.

1.3.3 Emissie-inventaris scope 3

Voor de emissie-inventaris van scope 3 wordt de meest materiële Scope emissies bepaald. In deze paragraaf is beschreven op welke wijze dit is uitgevoerd.

Binnen de activiteiten *herinrichtingen, bouw- en woonrijp maken en aanleg van infrastructuur*, blijkt dat de categorie "ingekochte goederen en diensten" verantwoordelijk is voor het grootste aandeel in de totale CO₂-uitstoot.

Uit een verdiepende analyse van onze inkoopstromen komt met name de inkoop van zand duidelijk naar voren als significante emissiebron. Om gericht te kunnen sturen op reductie binnen deze impactvolle keten, heeft Haarsma ervoor gekozen om een ketenanalyse uit te voeren specifiek gericht op zand.

Daarnaast is gebleken dat het afgelopen jaar een aanzienlijk aantal projecten is uitgevoerd waarin PVC-materialen zijn toegepast. De productie van PVC is energie-intensief: denk hierbij aan processen zoals de raffinage van aardolie, elektrolyse van zout en extrusie, gecombineerd met de transportimpact. Ook hier zag Haarsma aanleiding om een ketenanalyse op te stellen, met als doel om gericht te kunnen sturen op verduurzaming binnen deze productketen.

Door deze ketenanalyses zetten we een belangrijke stap naar gerichtere reductiemaatregelen en een duurzamere bedrijfsvoering.

1.3.4 CO₂ footprint rapportage 2025

CO₂ Footprint 2025

Haarsma Tjerkwerd Holding B.V.

HAAR SMA GROEP

GROND | WEG | WATER | BETON

Scope	Onderdeel	Totaal liters/ kWh/ m ³	Omrekenfactor	CO ₂ -emissie (ton)	%
1	Diesel BO	124.433 liter	3,462	431	20,4
1	Diesel B7	465.933 liter	3,251	1.515	71,6
1	HVO100 diesel	184.906 liter	0,441	82	3,9
1	Diesel B7 (tankpas)	8.438 liter	3,251	28	1,3
1	Benzine E10 (tankpas)	14.067 liter	2,797	40	1,9
1	Aardgas	4.031 m ³	2,134	9	0,4
2	Elektriciteit Groen	27.160 kWh	0	0	0
2	Opgewekte elektriciteit (zonnepanelen)	43.571 kWh	0	0	0
2	Terug geleverde elektriciteit	9.394 kWh	0	0	0
2	Elektriciteit projecten groen	5.748 kWh	0	0	0
2	Elektriciteit projecten grijs	20.146 kWh	0,497	10	0,5
2	Zakenreizen privéauto	-	-	-	0
2	Zakelijke vliegvlagen	-	-	-	0
1 + 2	Totaal 1e halfjaar 2025			2.115	100 %

Organisatorische grens

Haarsma Infra Beheer B.V.
Haarsma Infra & Milieu B.V.
Haarsma Transport B.V.
Haarsma Materieel Beheer B.V.
HaKaWe B.V.
Haarsma Groen, Grond en Infra B.V.
Wegenbouw Recycling B.V.

Organisatorische grenzen:

De grenzen zijn bepaald op grond van het operationele vlak van het bedrijf.
Instructie: vul per onderdeel de CO₂-emissie in ton in en bereken het percentage als onderdeel/ totaal x 100%.

Datum: 14-05-2026
Versie: 2
Contactpersoon: S. Faber
Adres: Waltaweg 6, 8765 LP te Tjerkwerd

1.3.5 Meetonnauwkeurigheden

Scope 1

Nieuwe app:

In de eerste helft van 2019 is een app ontwikkeld om een beter inzicht te verkrijgen over het werkelijke verbruik van ons materieel, auto's en busjes. Vanaf 2020 is het gebruik van deze app verplicht voor iedereen. Ook in 2025 is er gebruik gemaakt van de app. Onze chef- monteur heeft

iedereen persoonlijk de instructies gegeven en monitort de invoer regelmatig. Bij fouten worden de betreffende personen gebeld. In het afgelopen jaar is gebleken dat de gegevens uit de bedrijfsapp niet altijd even betrouwbaar is, hetgeen heeft geleid tot een groot verschil in de werkelijk verbruikte liters.

Verwarming kantoor/ werkplaats:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van het gasverbruik, bepaald aan de hand van de gasrekening. Wij zijn uitgegaan van de meterstanden van de gasleverancier. Deze laatste kan d.m.v. een slimme meter de meterstanden herleiden. De periode loopt niet gelijk aan een kalenderjaar, dus er kan een zeer kleine afwijking in de totale m³ zitten.

Scope 2

Elektriciteit kantoor/ werkplaats:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van het stroomverbruik, bepaald aan de hand van de energierekening. Wij zijn uitgegaan van de meterstanden van de energieleverancier. Deze laatste kan d.m.v. een slimme meter de meterstanden herleiden. Dit geldt ook voor de terug geleverde zonne-energie, opgewekt door onze zonnepanelen. Controle vindt plaats door onze eigen zonnepaneel-app.

Elektriciteit projecten:

Indien er stroomverbruik is op een project, dan wordt de CO₂-emissie bepaald aan de hand van de energie jaarrekeningen.

Zakenreizen privéauto:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van de opgegeven kilometers, middels de kilometerregistratie. Het gemiddelde verbruik is doorgegeven door de chauffeur van de auto. Hier kan een onnauwkeurigheid in zitten, echter weten we dat deze chauffeur dit meermalen zelf bijhield.

Scope 3

Voor de input van Scope 3-emissies baseren wij ons op de eigen administratie. Hierbij worden alle crediteuren en hun bijbehorende inkoopbedragen gerubriceerd naar hoofdgroepen op basis van het type werkzaamheden of geleverde diensten.

Deze indeling vormt de basis voor het toekennen van bijbehorende emissiefactoren, waarmee de CO₂-uitstoot per categorie wordt berekend. In tegenstelling tot Scope 1 en 2, waar directe data beschikbaar is, is deze methode voor Scope 3 minder exact. Er kunnen dus afwijkingen optreden, maar de berekening geeft een realistische en representatieve inschatting van de werkelijke emissies binnen de keten.

1.3.6 Energiebeoordeling (analyse CO₂ footprint t.o.v. het referentiejaar 2017)

In 2025 is in scope 1 en 2 totaal 2.115 ton CO₂ uitgestoten, in 2017 was dit 1.211 ton CO₂.

In 2025 is in scope 3 totaal 4.620 ton CO₂ en in 2020 was dit 2.832 ton CO₂.

De omzet in 2025 bedraagt 28.45 miljoen, dit was in 2017 9,5 miljoen omzet.

De omzet in 2025 (voor scope 3) bedroeg 13,9 miljoen.

De absolute stijging is onder ander te verklaren door:

Onderdeel	2017	2025	Daling of stijging
Omzet	9,5 miljoen	28,45 miljoen	+ 19,6 miljoen
Aantal machines	18 stuks	37 stuks	+ 19 stuks
Bedrijfsauto's	32 stuks	46 stuks	+ 14 stuks
Vrachtwagens	7 stuks	12 stuks	+ 5 stuks

De omzet in 2025 is enorm gestegen ten opzichte van het basisjaar 2017, de stijging betreft 199.47 %.

1.3.6 Projecten met gunningsvoordeel

De toedeling naar projecten met gunningsvoordeel is gebaseerd op de financiële toerekeningmethode (allocatie van kosten). Deze toerekeningmethode is gekozen, omdat gegevens over kosten altijd beschikbaar zijn.

In 2025 zijn er geen projecten met gunningsvoordeel aangenomen.

B CO₂-reductie

2.1 Beleidsverklaring van directie

Voor het realiseren van projecten heeft De Haarsma Groep een kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) opgezet. Het KMS kent meerdere dimensies. De primaire dimensie van het KMS richt zich op het borgen en continu verbeteren van de kwaliteit van haar dienstverlening om aan de eisen en wensen van haar klanten te voldoen én om de veiligheid van haar medewerkers en de direct en indirect betrokkenen te garanderen. Daarnaast heeft de Haarsma Groep een verantwoordelijkheid richting de stakeholders (belanghebbenden) en de maatschappij.

Vanuit de verantwoordelijkheid naar de maatschappij heeft Haarsma de ambitie om de CO₂-uitstoot in de projecten (gerelateerd aan de omzet) te reduceren. Deze doelstelling is gericht op de totale CO₂-uitstoot van het wagenpark, kantoorgebouw, materieel (kranen e.d.).

Het doel is een CO₂-reductie per euro omzet te realiseren in 2025 ten opzichte van het referentiejaar 2017. Voor scope 1 willen wij 10% CO₂-reductie realiseren en voor scope 2 is dit 82% t.o.v. het referentiejaar 2017. Dit is een gemiddelde reductiedoelstelling t.o.v. de sectorgenoten. We hebben in 2020 besloten ook Scope 3 mee te nemen. Een reductiedoelstelling van 5% voor scope 3 voor 2025 is realistisch en tegelijkertijd ambitieus.

De Haarsma Groep is een middenmoter. Diverse acties op het gebied van CO₂-reductie zijn al (on)bewust genomen zoals het aanschaffen van elektrische kranen, medewerkers en de keten informeren over verdere CO₂-reductie.

Alle medewerkers hebben ook een taak om bij hun werkzaamheden o.a. energie te besparen. Het thema CO₂ is een terugkerend thema bij o.a. toolboxmeetings of bij de nieuwsbrief.

Het thema energiebesparing is ook bij diverse overleggen onder het agendapunt KAM een vast terugkerend onderdeel.

Ook in de keten is de Haarsma Groep actief om tot verdere reductie te komen, zoals deelname aan Bouw Circulair van de provincie Fryslân en Noord-Holland. Aan dit overleg neemt Haarsma, leveranciers en opdrachtgever deel. In dit overleg kan in het voorstadium al gekeken worden naar de te gebruiken materialen en waar deze materialen vandaan moeten komen zodat er zo min mogelijk kilometers gemaakt moeten worden. Dit overleg wordt door de Haarsma Groep als zeer waardevol gezien.

In de volgende paragrafen is de kwantitatieve bijdrage aan de CO₂-reductie doelstelling per maatregel geformuleerd tot en met 2025. Tevens wordt vermeld de verantwoordelijke per maatregel en de planning van de maatregelen. Deze doelen zijn gebaseerd op de CO₂-footprint van het referentiejaar 2017 (scope 1 en 2) en het referentiejaar 2020 (scope 3).

2.2 Overzicht reductiedoelstellingen

Onderdeel	Eenheid	Referentie	Doel 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023	Doel 2024
Scope 1	KG CO ₂ / €1000	2017 (123,7)	- 5%	- 6%	- 7%	- 8%	10%
Scope 2	KG CO ₂ / €1000	2017 (3,6)	- 50%	- 60%	- 70%	- 80%	82%
Scope 3	KG CO ₂ / €1000	2020 (225,5)		- 3%	- 3%	- 3%	5%

Reductiedoelstellingen tot herbeoordeling 2025

- Scope 1: Reductiedoelstelling is 10% reductie in 2025 ten opzichte van basisjaar.
- Scope 2: Reductiedoelstelling is 82% reductie in energieverbruik ten opzichte van basisjaar
- Business travel: Reductiedoelstelling voor Business Travel is 5% in 2025 ten opzichte van basisjaar

2.3 Voortgang reductiedoelstellingen

Hieronder wordt de totale CO₂-emissie over 2025 afgezet tegenover dezelfde periode in 2017. 2017 is het basisjaar van de organisatie voor scope 1 en 2. Voor scope 3 is dit 2020.

Op basis van de aangeleverde gegevens is de absolute CO₂-uitstoot gestegen, maar de CO₂-uitstoot per euro omzet is sterk gedaald. Omdat de reductiedoelstelling is geformuleerd als CO₂-reductie per euro omzet ten opzichte van 2017, is vooral de intensiteit bepalend voor de beoordeling.

Ontwikkeling omzet, omvang en CO₂-uitstoot

Onderdeel	2017 (basisjaar)	2025	Ontwikkeling
Omzet	€ 9,5 miljoen	€ 28,45 miljoen	+ 199,5%
Totale uitstoot scope 1 en 2	1.211 ton	2.115 ton	+ 74,7%
Machines	18 stuks	37 stuks	+ 105,6%
Bedrijfsauto's	32 stuks	46 stuks	+ 43,8%
Vrachtwagens	7 stuks	12 stuks	+ 71,4%
Ontwikkeling scope 3 uitstoot	2020 (basisjaar)	2025	Ontwikkeling
Omzet	€ 16.552 miljoen	€ 28,45 miljoen	+ 71,9%
Scope 3 uitstoot absoluut	2.832 ton	4.620 ton	+ 63,1%
Scope 3 per miljoen euro omzet	171,1 ton/ € mln.	162,4 ton/ € mln.	- 5,1%
Scope 3 per € 1.000 omzet	171,1 kg CO ₂	162,4 kg CO ₂	- 5,1%

De organisatie is tussen 2017 en 2025 zeer sterk gegroeid. De omzet is bijna verdrievoudigd, terwijl de CO₂-uitstoot met circa 75% is gestegen. Dit betekent dat de uitstoot absoluut gezien hoger is geworden, maar dat de CO₂-efficiëntie sterk is verbeterd. De groei in machines, bedrijfsauto's en vrachtwagens verklaart waarom de absolute uitstoot stijgt: er is meer materieel, meer transportcapaciteit en waarschijnlijk een hogere productieomvang.

De absolute scope 3-uitstoot is gestegen van **2.832 ton CO₂ in 2020** naar **4.620 ton CO₂ in 2025**. Dit is een stijging van circa **1.788 ton CO₂**, oftewel **63,1%**. Deze stijging is verklaarbaar door de sterke groei van de organisatie, de hogere omzet, meer projecten en een grotere inzet van ingekochte materialen, onderaannemers, transport en ingehuurd materieel.

Wanneer de uitstoot wordt gerelateerd aan de omzet, ontstaat een ander beeld. De scope 3-uitstoot per miljoen euro omzet is gedaald van **171,1 ton CO₂ per miljoen euro omzet** naar **162,4 ton CO₂ per miljoen euro omzet**. Dit betekent een relatieve reductie van circa **5,1%**.

CO₂-uitstoot per euro omzet

Kengetal	2017	2025	Ontwikkeling
Totale CO ₂ -uitstoot per miljoen euro omzet	127,4 ton/ € mln.	74,3 ton/ € mln.	- 41,7%
Omgerekend per euro omzet	127,4 gram CO ₂ / €	74,3 gram CO ₂ / €	- 41,7%

De totale CO₂-intensiteit is dus gedaald van 127,4 gram CO₂ per euro omzet naar 74,3 gram CO₂ per euro omzet. Daarmee is de CO₂-prestatie per euro omzet aanzienlijk verbeterd.

Beoordeling doelstellingen

Scope 1-doelstelling: 10% reductie per euro omzet

De scope 1-uitstoot bestond in 2017 voornamelijk uit materieel, vrachtwagens, personen-/bestelauto's, gasverbruik en koudemiddelverlies. In 2025 bestaat scope 1 hoofdzakelijk uit dieselverbruik, waaronder Diesel B7, Diesel BO en HVO100.

Scope 1	2017	2025	Resultaat
Scope 1-uitstoot absoluut	1.177 ton	2.105 ton	+ 78,9%
Scope 1 per miljoen euro omzet	124 ton/ € mln.	74 ton/ € mln.	- 40,3%
Doelstelling	10% reductie		Behaald

Scope 2-doelstelling: 82% reductie per euro omzet

In 2025 bestaat scope 2 in de footprint vrijwel volledig uit grijze project elektriciteit. Groene elektriciteit, opgewekte zonnestroom, teruglevering en groene project elektriciteit zijn op 0 ton CO₂ gewaardeerd. Alleen 20.146 kWh grijze project elektriciteit leidt nog tot 10 ton CO₂.

Scope 2	2017	2025	Resultaat
Scope 2-uitstoot absoluut	34 ton	10 ton	+ 70,6%
Scope 2 per miljoen euro omzet	3,57 ton/ € mln.	0,35 ton/ € mln.	- 90,2%
Doelstelling	82% reductie		Behaald

Beoordeling scope 3 doelstelling	Resultaat
Scope 3 intensiteit 2020	171,1 ton CO ₂ / € mln.
Scope 3 intensiteit 2025	162,4 ton CO ₂ / € mln.
Werkelijke reductie	5,1%
Doelstelling	5,0%
Beoordeling	Behaald

2.4 Conclusie reductiedoelstellingen

Conclusie scope 1:

De doelstelling is behaald. Hoewel de absolute scope 1-uitstoot is gestegen, is de uitstoot per euro omzet met circa **40,3%** gedaald. De doelstelling van 10% reductie per euro omzet is daarmee ruimschoots gerealiseerd.

De stijging in absolute uitstoot is verklaarbaar door de forse groei van de organisatie: het aantal machines is met 19 stuks toegenomen, het aantal bedrijfsauto's met 14 stuks en het aantal vrachtwagens met 5 stuks. De organisatie produceert en transporteert dus aanzienlijk meer dan in 2017. De daling per euro omzet laat zien dat Haarsma efficiënter is geworden in verhouding tot de bedrijfsomvang.

Conclusie scope 2:

De doelstelling is behaald. De reductie per euro omzet bedraagt circa **90,2%**, waarmee de doelstelling van 82% reductie is overtroffen. Dit komt vooral door het gebruik van groene elektriciteit, eigen opwek met zonnepanelen en de beperkte resterende hoeveelheid grijze project elektriciteit.

Conclusie scope 3:

De scope 3-doelstelling is **behaald**, maar met een kleine marge. De reductie bedraagt circa **5,1%**, terwijl de doelstelling 5% was. De doelstelling is dus net gehaald wanneer wordt gestuurd op CO₂-uitstoot per euro omzet.

Tegelijkertijd moet worden benoemd dat de absolute scope 3-uitstoot fors is gestegen. Dit betekent dat de organisatie wel efficiënter is geworden per euro omzet, maar dat de totale klimaatimpact in de keten is toegenomen. Voor de komende periode is het daarom verstandig om naast relatieve doelstellingen ook absolute beheersmaatregelen of projectgerichte reductiedoelen op te nemen.

Scope 3 belangrijkste bronnen (top 5)

Rangorde	Scope 3 bron 2025	CO ₂ -uitstoot	Aandeel
1	Kunststoffen/ PVC	1.082 ton	23,4%
2	Straatwerk/ onderaanneming	869 ton	18,8%
3	Zand/ inkoop	754 ton	16,3%
4	Transport/ inhuur	741 ton	16,0%
5	Storten/ afval	544 ton	11,8%

Rangorde	Scope 3 bron 2020	CO ₂ -uitstoot	Aandeel
1	Zand/ inkoop	1.190 ton	42,0%
2	Inhuur extern klein materieel	643 ton	22,7%
3	Transport/ inhuur	547 ton	19,3%
4	Straatwerk/ onderaanneming	154 ton	5,4%
5	Inhuur kraanschip/ baggerschip	114 ton	4,0%

In 2020 was **zand** met afstand de grootste scope 3-bron. De analyse gaf aan dat Haarsma daarom heeft gekozen voor een ketenanalyse gericht op de inkoop van zand. De 2020-analyse vermeldt dat er 267.414 ton zand is meegenomen met een emissiefactor van 4,45 kg CO₂ per ton zand, resulterend in circa 1.190 ton CO₂.

In 2025 is het beeld veranderd. Zand is nog steeds belangrijk, maar niet langer de grootste bron. De grootste bronnen zijn nu kunststoffen/ PVC, straatwerk/ onderaanneming, zand en transport. Dit betekent dat de materialiteitsanalyse voor scope 3 moet worden geactualiseerd. De bestaande ketenanalyse zand blijft relevant, maar de huidige cijfers laten zien dat er aanvullend gestuurd moet worden op kunststoffen/PVC, straatwerk en transport.

Kunststoffen/ PVC

Kunststoffen zijn in 2025 de grootste scope 3-bron met circa **1.082 ton CO₂**. Dit onderdeel komt in de eerdere scope 3-analyse wel terug als ingekochte goederen, maar is in 2025 veel dominanter geworden. Dit hangt samen met de projecten waarin relatief veel kunststofbuizen, leidingen, kolken, hulpstukken of andere kunststofproducten zijn toegepast in 2025.

Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode. Haarsma heeft niet altijd de volledige ontwerpvrijheid, omdat materiaalkeuzes vaak door opdrachtgever of bestek worden bepaald. Toch kan Haarsma invloed uitoefenen door alternatieven bespreekbaar te maken, leveranciersgegevens op te vragen, MKI-/LCA-informatie te gebruiken en waar mogelijk gerecyclede of CO₂-armere varianten voor te stellen.

Waarom zijn de doelstellingen wel of niet behaald?

De doelstellingen voor scope 1 en 2 zijn behaald omdat de omzetgroei veel sterker is geweest dan de groei van de CO₂-uitstoot. Haarsma heeft meer werk uitgevoerd met relatief minder CO₂-uitstoot per euro omzet. Vooral scope 2 is sterk verbeterd door de inzet van groene elektriciteit en eigen opwek. Voor scope 1 blijft diesilverbruik de grootste emissiebron. In 2025 komt het overgrote deel van de uitstoot uit Diesel B7 en Diesel BO. HVO100 is al zichtbaar in de footprint, maar vertegenwoordigt nog een beperkt deel van de totale energiemix.

Haarsma Groep heeft de scope 3-doelstelling voor 2025 behaald wanneer wordt beoordeeld op CO₂-uitstoot per euro omzet. De scope 3-intensiteit is gedaald van 171,1 ton CO₂ per miljoen euro omzet in 2020 naar 162,4 ton CO₂ per miljoen euro omzet in 2025. Dit is een reductie van circa 5,1% en ligt daarmee net boven de doelstelling van 5%.

Voorstel nieuwe doelstellingen 2026–2030

Voor de komende periode ligt het logisch om de huidige lijn door te trekken, maar de doelstellingen scherper en concreter te maken. Omdat Haarsma sterk groeit, worden zowel de relatieve doelstellingen als absolute beheersdoelstellingen opgenomen.

Voorgestelde hoofddoelstelling 2030

Haarsma Groep reduceert de totale scope 1- en 2-uitstoot per euro omzet in 2030 met minimaal 15% ten opzichte van 2025.

Dat betekent:

Kengetal	2025	Nieuwe doelstelling 2030
Scope 1 + 2 per miljoen euro omzet	74,3 ton/ € mln.	Maximaal 63,2 ton/ € mln.
Scope 1 per miljoen euro omzet	74,0 ton/ € mln.	Maximaal 62,9 ton/ € mln.
Scope 2 per miljoen euro omzet	0,35 ton/ € mln.	Maximaal 0,18 ton/ € mln. bij voorkeur 0
Scope 3 uitstoot per miljoen euro	162,4 ton/ € mln.	Maximaal 146,2 ton/ € mln.
Scope 3 uitstoot per € 1.000 omzet	162,4 kg/ € mln.	Maximaal 146,2 kg/ € mln.

Tussendoelen

Scope	Referentie 2025	Doel 2026	Doel 2027	Doel 2030
Scope 1 per € mln. omzet	74,0 ton	- 3%	- 6%	- 15%
Scope 2 per € mln. omzet	0,35 ton	- 25%	- 50%	0 ton, waar beïnvloedbaar
Scope 3 per € mln. omzet	162,4 ton	- 2%	- 4%	- 10%
Scope 1 + 2 totaal per € mln. omzet	74,3 ton	- 3%	- 6%	- 15%

De doelstellingen voor 2028 en 2029 worden later vastgesteld.

Scope 1-doelstelling 2026–2030

Haarsma Groep reduceert de scope 1-uitstoot per euro omzet met minimaal 15% in 2030 ten opzichte van 2025.

Deze doelstelling is logisch omdat scope 1 veruit de grootste emissiebron blijft. De reductie moet vooral worden gezocht in:

- Verdere inzet van HVO100 of andere hernieuwbare brandstoffen waar technisch en financieel haalbaar;
- Efficiëntere inzet en planning van materieel;
- Beperking van stationair draaien;
- Vervanging van oud materieel door zuiniger Stage V-materieel of elektrisch materieel waar mogelijk;
- Monitoring van liters diesel per draaiuur, per machinegroep en per project;
- Inzet van elektrische bedrijfsauto's en laadvoorzieningen;
- Periodieke analyse van verbruik per vrachtwagen, machine en chauffeur/machinist.

Scope 2-doelstelling 2026–2030

Haarsma Groep reduceert de scope 2-uitstoot naar 0 ton CO₂ in 2030, voor zover dit binnen de eigen invloedssfeer ligt.

De resterende scope 2-uitstoot in 2025 bedraagt 10 ton en komt voort uit grijze project elektriciteit.

De doelstelling kan worden bereikt door:

- Standaard groene stroom op projecten te contracteren;
- Tijdelijke bouwaansluitingen met aantoonbaar groene stroom af te sluiten;
- Waar mogelijk inzet van accupakketten, zonnepanelen of emissiearme projectvoorzieningen;

- Controle op stroomcontracten en bewijslast, zoals GvO's of leveranciersverklaringen;
- Projectleiders verantwoordelijk maken voor de keuze van groene projectstroom.

2.5 Energiemanagement actieplan

Vanaf 2013 worden er reductiemaatregelen uitgevoerd. Sinds het begin is besloten, samen met de KAM-coördinator, om waar mogelijk een koppeling te leggen met ons ISO 9001 kwaliteitssysteem (PDCA-cyclus).

Onder meer om te waarborgen dat tijdig een interne audit wordt ingepland en uitgevoerd en de bronnen van emissies in kaart worden gebracht en worden aangepakt. Daarnaast kan van bestaande formulieren, zoals directiebeoordeling en interne audits, gebruik worden gemaakt. De CO₂-reductie doelstelling is geïmplementeerd in ons VGM-handboek.

De CO₂-emissies worden behalve in maart ook in september opgesteld en besproken in het directieoverleg. Tussentijds kunnen acties worden aangescherpt om doelen te halen.

Voor de periode 2026/ 2027 is een actieplan opgesteld. De uitvoering is toebedeeld aan de hieronder aangegeven personen. De maatregelen zijn per scope onderverdeeld.

De SKAO maatregelenlijst is ingevuld door de directeur samen met de KAM-coördinator.

Scope 1				
Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Voortgang	Actie afgerond	Effect
Maandelijkse controle brandstofverbruik per machine, vrachtwagen en bedrijfsauto	Directeur, chef-monteur en KAM-coördinator	App is eind 2019 in werking en wordt nu geoptimaliseerd	Doorlopende maatregel	1 – 5%
Inzet HVO 100 diesel op geselecteerde projecten en grootverbruikers	Directeur	Minimaal halfjaarlijks	Doorlopende maatregel	3 – 10%
Vervanging oude machines door stage V, hybride of elektrisch	Directeur	Minimaal jaarlijks	Doorlopende maatregel	2 – 6%
Elektrificatie klein materieel en compacte machines	Directeur	Minimaal jaarlijks	Doorlopende maatregel	1 – 4%
Beperken stationair draaien materieel en vrachtwagens	Directeur, uitvoerder en machinisten	Dagelijkse controle en aanspreken op onnodig stationair draaien	Doorlopende maatregel	1 – 3%
Routeplanning en bundeling ritten	Werkvoorbereider/planner, bestuurders van de voertuigen	Dagelijks	Doorlopende maatregel	1 – 3%
Vervanging bedrijfswagens naar elektrische of zuinige Euro 6/ Euro 7 voertuigen	Directeur	Minimaal jaarlijks	Doorlopende maatregel	2 – 5%
Gasverbruik verminderen kantoor/ werkplaats	Directeur en kantoormedewerker	Minimaal halfjaarlijks	Doorlopende maatregel	0,2 – 1%
Verhogen bewustwording door TBM en CO ₂ competentie	Directeur en KAM-coördinator	Minimaal 2 keer per jaar	Doorlopende maatregel	0 – 5%
Gebruik blackbox voor rijgedrag, stationair draaien en snelheid	Directeur	Minimaal halfjaarlijks	Doorlopende maatregel	1 – 2%

Scope 2				
Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Voortgang	Actie afgerond	Effect
Inkoop groene stroom	Directeur	Inkoop stroom voor kantoor is geheel groene stroom	Ja	0 – 10%
Zonnepanelen voor op dak loads	Directeur	Minimaal halfjaarlijks controleren	Ja	0 – 10%
Verlichting uit aan einde werkdag	Directeur	Minimaal halfjaarlijks controleren	Doorlopende maatregel	0 – 2%
Groene stroom inkopen op projecten	Projectleiders en inkoop	Per project	Doorlopende maatregel	0 – 10%
Inzet accupakketten of mobiele batterijen bij tijdelijke stroombehoefte	Projectleider en inkoop	Per project beoordelen	Doorlopende maatregel	10 – 30%

Scope 3				
Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Voortgang	Actie afgerond	Effect
Scope 3-materialiteitsanalyse jaarlijks actualiseren	CO ₂ -team	Jaarlijks actualiseren op basis van de meest materiële emissies, waaronder kunststoffen/PVC, straatwerk/onderaanneming, zand, transport en afval.	Jaarlijks	Randvoorwaarde
Ketenanalyse zand actualiseren	CO ₂ -team/ inkoop	Actualiseren met hoeveelheden, leveranciers, transportafstanden, emissiefactoren en reductiekansen.	2026	1 – 3 % scope 3
Ketenanalyse PVC/kunststoffen opstellen of verdiepen	CO ₂ -team/ projectleiding	Nieuwe of verdiepende analyse uitvoeren, omdat kunststoffen/PVC in 2025 de grootste scope 3-bron is.	2026	2 – 5 % scope 3
MKI-/LCA-gegevens opvragen bij belangrijkste leveranciers	Inkoop/ werkvoorbereiding	Opvragen bij leveranciers van PVC, beton, straatstenen, zand en overige relevante materialen en gebruiken bij inkoopafwegingen.	Vanaf 2026	1 – 3 % scope 3
CO ₂ -criteria opnemen in leveranciers- en onderaannemers-beoordeling	KAM/ inkoop	Leveranciers beoordelen op CO ₂ -Prestatieladdercertificaat, emissiegegevens, materieelinzet, transportafstand en bereidheid tot samenwerking.	2026	1 – 3 % scope 3
Regionale transporteurs en onderaannemers selecteren waar mogelijk	Projectleiding/ werkvoorbereiding	Bij projectvoorbereiding beoordelen welke transporteurs, onderaannemers en materieelleveranciers uit de regio kunnen worden ingezet.	Doorlopend	1 – 4 % scope 3
Transportbewegingen bundelen en	Planning/ uitvoerders	Transportbewegingen combineren, onnodige ritten	Doorlopend	1 – 3 % scope 3

retourvrachten benutten		voorkomen en retourvrachten actief benutten.		
Hergebruik van materialen en afval vooraf beoordelen per project	Projectleider/ uitvoerder	Per project beoordelen of vrijkomende materialen, grond, puin, asfalt of andere afvalstromen kunnen worden hergebruikt of nuttig toegepast.	Doorlopend	2 – 6 % scope 3
Afvalstromen uitsplitsen en analyseren op reductiekansen	KAM/ administratie	Afvalstromen uitsplitsen naar onder andere grond, verontreinigde grond, puin, asfalt, groenafval en overige afvalstromen.	2026	1 – 5 % scope 3
CO ₂ -paragraaf opnemen in projectvoorbereiding bij grotere projecten	Projectleider/ KAM	Voor grotere projecten vooraf de CO ₂ -impact van materiaalkeuze, transport, afvalstromen en onderaannemers beoordelen en vastleggen.	Vanaf 2026	1 – 3 % scope 3

De maatregelen zijn opnieuw beoordeeld op haalbaarheid, beïnvloedbaarheid en verwacht effect. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen maatregelen met direct reductie-effect en maatregelen die vooral bijdragen aan beter inzicht en betere sturing.

Voor scope 1 ligt de grootste reductiekans bij brandstofbesparing, inzet van HVO100, vervanging van materieel en bedrijfswagens en het beperken van stationair draaien.

Voor scope 2 ligt de resterende reductiekans vrijwel volledig bij het voorkomen van grijze projectstroom.

Voor scope 3 liggen de belangrijkste reductiekansen bij kunststoffen/PVC, straatwerk/onderaanneming, zand, transport en afval/storten.

Het beoogde effect van individuele maatregelen is weergegeven als bandbreedte, omdat het werkelijke effect afhankelijk is van projectmix, beschikbaarheid van alternatieve materialen, eisen van opdrachtgevers, inzet van onderaannemers en de mate waarin Haarsma invloed heeft op ontwerp- en materiaalkeuzes.

De voortgang wordt minimaal twee keer per jaar besproken binnen de CO₂-stuurcyclus en jaarlijks geëvalueerd bij het opstellen van de CO₂-footprint en de directiebeoordeling.

C Transparantie (communicatieplan)

3.1 Inleiding

Naast het ontwikkelen en vastleggen van beleid, de bijbehorende doelstellingen en de implementatie daarvan is het van belang daarover te communiceren.

Er communicatieplan voorziet in structurele en planmatige communicatie over het beleid en de invulling daarvan dat zowel naar alle medewerkers (intern) als extern wordt gecommuniceerd.

De directie van de Haarsma Groep heeft een CO₂-team (stuurcyclus) samengesteld, die verantwoordelijk is voor het opstellen en uitvoeren van het CO₂-reductiebeleid, de implementatie daarvan en alle interne en externe communicatie, waaronder ook de CO₂-gerelateerde projecten met gunningsvoordeel.

Het CO₂-team (stuurcyclus) is als volgt samengesteld:

T. Haarsma	-	Directeur
S.H. Faber	-	HR & KAM Medewerker
W. Poelstra	-	Chef-monteur

3.2 Het doel van communiceren

De Haarsma Groep wil op een open manier intern en extern communiceren over haar inspanningen om duurzamer en energiezuiniger te ondernemen. Voor het CO₂-communicatieplan onderscheiden we twee verschillende belanghebbenden, namelijk de interne en de externe belanghebbende. Voor beide groepen is de hoofddoelstelling gelijk:

“Het structureel overbrengen van de reductiedoelstellingen en het energiebeleid van de Haarsma Groep, alsmede het informeren over de ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie. Daarnaast kent men, zowel intern als extern, de duurzaamheidsambitie van de Haarsma Groep.”

Naast de informatieverstrekking met betrekking tot de CO₂- footprint, wil de Haarsma Groep haar medewerkers stimuleren actief aan duurzaamheid bij te dragen. Dit geldt niet alleen op bedrijfsniveau, maar ook, indien van toepassing, op projecten met CO₂-gerelateerd gunningsvoordeel.

Intern

Interne belanghebbenden kunnen worden onderverdeeld in:

- Kantoorpersoneel (directieleden, leden van bedrijfsbureau, administratie en planning);
- Buitenpersoneel (uitvoering, operationele medewerkers).

Wat betreft functie is er geen onderscheid gemaakt omdat iedereen op dezelfde wijze benaderd zal worden. Ook de over te brengen boodschap zal gelijk zijn.

Om iedereen positief te kunnen benaderen en te activeren om ook over CO₂-reductie en milieuaspecten te gaan nadenken, wil de Haarsma Groep de communicatie zo laagdrempelig mogelijk houden.

Extern

Externe belanghebbenden kunnen worden onderverdeeld in:

- Opdrachtgevers;
- Leveranciers en onderaannemers;
- Uitzendkrachten en ZZP'ers;

- Samenwerkingspartners;
- Branchegenoten en concurrenten;
- Overige belanghebbenden (o.a. certificerende instelling).

Haarsma Groep zal met betrekking tot de CO₂-Prestatieladder actief communiceren met haar belangrijkste (potentiële) stakeholders (belanghebbenden). Om de belangrijkste stakeholders te betrekken, te informeren en aan te geven hoe zij kunnen participeren is het belangrijk om een goede verstandhouding te hebben met deze stakeholders.

De externe stakeholders kunnen middels de website op de hoogte blijven van de ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie van de Haarsma Groep en ook door middel van een persoonlijke mail en/of via sociale media.

3.3 Aanpak en middelen

Intern

Alle medewerkers worden geïnformeerd over wat er in ons bedrijf gebeurt en worden waar mogelijk aangespoord een bijdrage te leveren aan verbeteringen.

De meeste medewerkers beschikken over internet waarop zij veel informatie kunnen vinden.

Daarnaast ontvangen medewerkers (twee keer per jaar) een nieuwsbrief en zijn toolboxmeetings van groot belang voor kennisoverdracht.

Overlegvorm	Belanghebbenden	Onderwerpen - boodschap	Frequentie	Verantwoordelijke
Management-overleg	Directie, controller, KAM-coördinator	Besluitvorming, strategie, reductie-doelstellingen. CO ₂ -beleid en CO ₂ -reductiemaatregelen. Investerings. Projecten met CO ₂ -gunningsvoordeel. Trends ontdekken in het energieverbruik en CO ₂ -uitstoot. Veranderingen in de boundary van de organisatie. Opstellen CO ₂ -footprint en vaststellen CO ₂ -initiatieven. Ideeën en verbeterpunten m.b.t. CO ₂ -reductie	Minimaal 2 maal per jaar	Directie
Uitvoerders overleg	Directie, werkvoorbereider, KAM-coördinator, uitvoerders	Uit te voeren CO ₂ -maatregelen en acties. Communiceren over projecten met CO ₂ -gunningsvoordeel.	2 maal per jaar	Directie
Toolboxmeeting	Uitvoerders, eigen medewerkers, inhuur en onderaannemers	CO ₂ -footprint en CO ₂ -reductie maatregelen. Mogelijke veranderingen op het gebied van CO ₂ . Projecten behandelen met CO ₂ -gunningsvoordeel.	Minimaal 2 x per jaar	Uitvoerders
Startwerk overleg	Uitvoerders, eigen medewerkers, inhuur en onderaannemers	Vertalen CO ₂ -beleid en CO ₂ -reductie maatregelen naar de uitvoerende projectmedewerkers. Communiceren over project	Voor aanvang project indien nodig. Bij projecten met	Uitvoerders

		met CO ₂ -gunningsvoordeel. Verbeterpunten behandelen.	gunningsvoordeel is het verplicht.	
Personeelsbijeenkomst	Eigen medewerkers	Voortgang en status CO ₂ -reductie doelstellingen en CO ₂ -maatregelen. Inbreng van het personeel m.b.t. nieuwe ideeën tot CO ₂ -reductie.	Minimaal 1 maal per jaar	Directie
Sociale Media (LinkedIn, facebook)	Alle personeelsleden	Ontwikkelen m.b.t. nieuwe arbeidsmiddelen en projecten	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Website	Intern en extern	Voortgang en status CO ₂ -reductie doelstellingen, CO ₂ -Prestatieladder rapportage	Minimaal 2 keer per jaar updates	Directie/ CO ₂ -team
Nieuwsbrief	Alle personeelsleden	CO ₂ -footprint, nieuwe arbeidsmiddelen, CO ₂ -initiatieven	Minimaal 1 keer per jaar	Directie/ CO ₂ -team

In de afgelopen auditperiode is er op onderstaande overleg diverse malen gecommuniceerd over de CO₂-Prestatieladder.

Toolboxmeetingen:

April 2025 – CO₂ prestatieladder – Footprint 2024 + ketenanalyse

September 2025 – CO₂ prestatieladder

Nieuwsbrieven:

Zomer 2025 – wel KAM verslag gedeeld in de vorm

Winter 2024/2025 – Nieuwsbrief

WhatsApp:

Naar behoefte wordt er gecommuniceerd via de bedrijfsapp.

Extern

Op de internetsite van de Haarsma Groep (www.haarsmagroep.nl) wordt informatie gegeven over onze bedrijven, onze projecten en producten. Daarnaast staat op de site de rubriek “HAARSMA GROEP” met daarin de sub mappen “certificaten” en “de CO₂-Prestatieladder”.

Overlegvorm	Belanghebbenden	Onderwerpen - boodschap	Frequentie	Verantwoordelijke
Bouwvergadering, Website en/of persoonlijke mail	Opdrachtgevers	Voortgang en status doelstellingen CO ₂ -reductie en maatregelen. Project met gunningsvoordeel	Minimaal 2 keer per jaar; bij projecten 1 x per vier weken/maand	Directie/ CO ₂ -team of betreffende uitvoerder bij project met gunningsvoordeel
Telefoon, e-mail en via website	Leveranciers/ onderaannemers	Bespreken CO ₂ -beleid. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en CO ₂ -uitstoot. Opvragen van CO ₂ -gegevens van de motor aangedreven	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team

		werkmiddelen. Informatie opvragen m.b.t. scope 3		
Startwerkoverleg, toolboxmeeting, website	Uitzendkrachten, inhuur en zzp'ers	Bespreken CO ₂ -beleid. Doornemen de CO ₂ -reductiemaatregelen op het project. Informatie opvragen m.b.t. scope 3	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Telefoon, e-mail en via website en bijeenkomsten	Samenwerkingspartners	Halen en brengen van CO ₂ -informatie. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en CO ₂ -reductie bespreken. CO ₂ -initiatief bespreken.	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Bijeenkomsten, telefoon, e-mail	Branchegenoten en concurrenten	Halen en brengen van CO ₂ -informatie. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en CO ₂ -reductie bespreken.	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team

Voor rechtstreekse vragen en/of ideeën betreffende de CO₂-reductiedoelstellingen en de CO₂-Prestatieladder kan gebruik gemaakt worden van het volgende e-mailadres: kam@haarsmagroep.nl

3.4 Projecten met gunningsvoordeel

De toedeling naar projecten met gunningsvoordeel is gebaseerd op de financiële toerekeningmethode (allocatie van kosten). Deze toerekeningmethode is gekozen, omdat gegevens over kosten altijd beschikbaar zijn.

In het jaar 2025 zijn er geen projecten met CO₂ gunningsvoordeel aangenomen.

D Participatie

4.1 Initiatieven op het gebied van CO₂

In dit hoofdstuk wordt vermeld middels welke werkgroepen en lidmaatschappen er inzicht wordt verkregen met betrekking tot het duurzaam ondernemen waar de CO₂-Prestatieladder een onderdeel van is.

Haarsma Groep is lid van de volgende organisaties en werkgroepen:

- CO₂-initiatief van KAM Adviseur Nederland (actieve deelname)
- Betonketen Fryslân van Bouw Circulair (actieve deelname)
- Bouwend Nederland (passieve deelname)
- Cumela (passieve deelname)
- SKAO (passieve deelname)

Door regelmatig op de hoogte te worden gehouden betreffende ontwikkelingen op gebied van duurzaam ondernemen in de GWW-sector wordt er getracht het kennis- en bewustwordingsniveau van de medewerkers op peil te houden of zelfs te verhogen. Iedere medewerker is zich bewust zijn verantwoordelijkheid en bevoegdheid met betrekking tot CO₂-reductie. Ideeën en verbeterpunten van belanghebbenden met betrekking tot CO₂-reductie worden altijd behandeld in het managementoverleg. Indien nodig koppels het CO₂-team de ideeën en verbeterpunten terug met de belanghebbenden.

Haarsma heeft in 2025 deelgenomen aan de volgende initiatieven:

CO₂-initiatief van KAM-Adviseur – “samen slim besparen”

Tweemaal per jaar is er een bijeenkomst waarbij steeds een ander onderwerp wordt besproken, in 2025 waren dit:

- 9 mei 2025 – Slim laden, schoon bouwen
- 24 oktober 2025 – Samen Slim besparen

4.2 Budget

Er wordt jaarlijks een budget vrijgemaakt voor deelname aan de hierboven genoemde initiatieven. Het jaarlijks budget voor de CO₂-Prestatieladder ligt rond de € 10.000,00